

Mizeria conservatorismului (3)

Scris de Ninel Ganea
Joi, 20 Iunie 2019 11:35

Dacă lumea s-ar întoarce, cândva, într-o matcă mai naturală, conservatorii ar fi, cu siguranță, printre cei mai dezamăgiți. Nu neapărat pentru că profețiile apocaliptice nu li s-au împlinit, ci pentru că întregul obiect al existenței conservatoare, adică nesfârșitele ieremiade, plângeri și strigăte de jale, și-ar pierde orice rațiune de existență. Ce s-ar întâmpla cu un conservator când nu ar mai putea comenta sau descrie „o nouă aberație a stângii progresiste”? Sau când întoarcerea la „vremurile bune de altădată” l-ar arăta ca fiind mai degrabă un gânditor cu gusturi radicale?

Nu trebuie să căutați prea mult exemple izolate și nefirești. Sir Roger Scruton, de pildă, simbolul conservatorismului respectabil din zilele noastre, nu pare să creadă cu adevărat în Biserică, dar crede în Wagner. Și în Platon. Acum, există [argumente destul de sănătoase](#) care sugerează că mai toată deșirarea morală a lumii noastre poate fi explicată ca un eșec al filosofiei platoniciene de a înlocui înțelepciunea tradițională cu o formă extremă de raționalism, în ultimă instanță, matematic. Însă oricum ar sta lucrurile,

[Wagner](#)

și Platon, cu toate meritele lor indiscutabile, nu inspiră în mod necesar o lume tihnită, așezată și dedicată virtuților tradiționale.

Poată părea umorală ilustrarea mea dar cred că dă seama de o scădere considerabilă a conservatorismului, și anume absența aproape totală a unor modele consistente. Conservatorii sunt imbatabili când trebuie să foarfece dezordinea existentă, punându-și toată energia și talentul pentru a vitupera împotriva maladiilor veacului, însă rareori vor spune ceva cu adevărat ziditor, care să miște pe alții sau pe ei în direcția cea bună.

Conservatorul nu avansează ceva pozitiv deoarece miza lui nu o constituie o altă lume, fie și în această viață, ci doar încetinirea lungului marș al progresului. El este criticul de serviciu al unei omeniri în declin, dar în care se simte, totuși, foarte bine. În primul rând pentru că își poate contempla superior diferența față de gloatele imbecilizate de modernitate. În al doilea rând, și

Mizeria conservatorismului (3)

Scris de Ninel Ganea
Joi, 20 Iunie 2019 11:35

---

poate mai important, pentru că îl scutește de eforturi serioase în lucrarea virtuții. Într-o lume atât de căzută nu e nevoie de mari strofăcări pentru a fi un conservator de bon ton, cu gusturi mai acătării și cu o preferință pentru timpuri uitate. De pildă, conservatorul american Roger Kimball, ca de altfel mai toți neoconservatorii, susține că înainte de 1968 se trăia altfel, dar aceasta nu este decât o formă facilă de înșelare. Oricât de seducătoare ar fi ideea, răul zilelor noastre nu își are originea pe malul stâng al Senei.

Totuși, chiar și atunci când un conservator se plasează de partea unui model cultural mai adunat din punct de vedere istoric, el este atras cu precădere de formă și nu de ceea ce dă naștere formei, adică de practica virtuților, cu tot ceea ce presupune acest lucru. Preferința pentru societățile ierarhice, fie secolul al XIX-lea britanic, fie lumea medievală, maschează, de fapt, absența oricărei preocupări serioase pentru resorturile care au făcut posibile aceste universuri, cu toate păcatele lor. Pentru conservator, „bunurile sociale”, precum moralitatea, par mai mult rezultatul unui joc de societate, fără niciun fel de miză mai adâncă decât prezervarea unui anumit stil de viață agreabil, în care indivizii se înțeleg relativ onorabil unii cu alții. Nu pare că realizează că lupta dintre bine și rău se dă întotdeauna în sufletul omului, și nu între progresist și conservator.

Din acest punct de vedere, conservatorul reprezintă partenerul perfect pentru progresist, suspendați amândoi, fără niciun fel de rădăcini, pe spirala timpului ascendenent. Fiecare are nevoie de celălalt pentru a-și justifica eforturile, în timp ce dialectica argumentelor îi ține pe oameni captivi în cutia retoricii și presupuzițiilor moderne.

Cel puțin o pericopă din Analactele lui Confucius poate servi ca epitaf pentru întreaga mișcare conservatoare. Confucius avea un ucenic, Zigong, cu multe daruri, totuși, foarte înclinat în a-i critica pe ceilalți. Odată, maestrul a remarcat sarcastic: „Ce om de valoare trebuie să fie Zigong! În ceea ce mă privește, însă, eu cu greu am timp pentru asta.”

Replica lui Confucius decelează așezarea complet defectuoasă a conservatorului, mai ales prin comparație cu omul Tradiției. Acesta din urmă este interesat, înainte de orice altceva, de lucrarea propriilor virtuți. Pe de altă parte, conservatorul este ațâțat primordial de răul dimprejur. Dar contemplarea fără întrerupere a mizeriilor nu face decât să-l abată pe om de la autoexaminare, de la reforma sinelui, de la contemplarea unui ideal personal mai înalt pentru care să lupte și în care miza să fie mântuirea sufletului. Astfel, prin abaterea atenției de la sine către ceilalți, se instaurează o comoditate și o stare de confort interior, care servește de minune drept justificare pentru delăsare și trândăvie în lupta cu patimile (un cuvânt inexistent în vocabularul conservator). Pierdut printre umori, oameni și idei de nimic, conservatorul ratează cea mai importantă bătălie: aceea pentru propriul suflet.

Mizeria conservatorismului (3)

Scris de Ninel Ganea
Joi, 20 Iunie 2019 11:35

Cu altă ocazie, Confucius a vorbit despre unii dintre tinerii săi discipoli ca fiind „nestăpâniți și ambițioși”. Urmașul său cel mai strălucit, Mencius, a fost întrebat la ce s-a referit Confucius când i-a caracterizat astfel. „Au ambiții mari iar limbajul lor este extravagant. Spun în permanență „Cei din vechime! Cei din vechime!” și totuși dacă te uiți la comportamentul lor zilnic ei nu se ridică la înălțimea cuvintelor.”